

คอลัมน์ “เศรษฐกิจพรรคเจ้าพระยา”

นิตยสารผู้จัดการรายเดือน ฉบับเดือนมกราคม 2547

จาก Google ถึง Googling

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

Google.com ทะยานขึ้นมาเป็น Search Engine ยอดนิยมภายในชั่วเวลาครึ่งทศวรรษ ในแต่ละวันผู้คนในมนุษยพิภพนับร้อยล้านคนใช้บริการของ Google.com ท่องไปใน Cyberspace อาณาจักรของ Google.com เติบโตอย่างรวดเร็ว โดยก้าวล่วงออกจากธุรกิจ Search Engine และก้าวล้ำเข้าสู่ Software Industry โดยที่อาจก้าวเข้าสู่ธุรกิจสื่อสารมวลชนด้วย Microsoft จับตามองการเติบโตของ Google ด้วยอาการเกรงขาม เพราะ google กำลังถีบตัวขึ้นมาเป็นคู่แข่งของ Microsoft

บิลล์ ธรอมป์สัน (Bill Thompson) ผู้สื่อข่าวสายเทคโนโลยีของ BBC ตั้งคำถามเมื่อต้นปี 2546 ว่า Google มีอำนาจมากเกินไปหรือไม่ ในบทความเรื่อง "Is Google Too Powerful?" (BBC News, February 21, 2003) บิลล์ ธรอมป์สัน เสนอให้จัดตั้งหน่วยงานชื่อ Office of Search Engines (เรียกย่อๆว่า Ofsearch) ทำหน้าที่ควบคุม กำกับ และตรวจสอบธุรกิจ Search Engines เพราะธุรกิจประเภทนี้กำลังมีอิทธิพลในตลาด และสามารถขึ้นขึ้นทำลายธุรกิจอื่นๆ

Google.com มีอำนาจล้นฟ้าในธุรกิจ Search Engines อย่างปราศจากข้อกังขา จนถึงขั้นที่องค์กรประชาชนระหว่างประเทศจำนวนหนึ่งกำลังจับตามองทุกอย่างก้าวของ Google

เมื่อมีผู้ใช้บริการ Google.com Google ดำเนินการติดตั้ง Tracking Cookie ในเครื่องคอมพิวเตอร์โดยที่ผู้ใช้บริการไม่ทันรู้ตัว นอกจาก Google จะล่วงรู้ IP Address วันเวลาที่ใช้บริการ และคำไข (Key Words) ที่ค้นแล้ว Google ยังสามารถติดตามพฤติกรรมการใช้บริการ Search Engines ของลูกค้าเป็นเวลายาวนาน โดยที่ Tracking Cookie จะสิ้นอายุการใช้งานในปี ค.ศ.2038 หรืออีก 34 ปีข้างหน้า ตลอดช่วงเวลาดังกล่าวนี้ Google เก็บสะสมข้อมูลของผู้ใช้บริการตลอดเวลา ไม่มีใครทราบแน่ชัดว่า Google เก็บบันทึกข้อมูลเหล่านี้เพื่อเหตุผลอันใด ถ้า Google บันทึกข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกแก่รัฐบาลในการทำหน้าที่ Big Brother (ตามนวนิยายเรื่อง 1984 ของ George Orwell) สอดส่องตรวจสอบและกำกับพฤติกรรมของ ‘ราษฎร’ ข้อที่ประจักษ์ชัดก็คือ ข้อมูลเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจ eCommerce

Google พัฒนา Indexing Technology เพราะการพัฒนาาระบบดรรชนีสำหรับการค้น
คำไข เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าไปสู่ Websites ที่ต้องการในเวลาอันรวดเร็ว นับเป็นหัวใจของธุรกิจ
Search Engines หาก Google ไม่ชอบหน้าสถาบัน องค์กร และธุรกิจใด Google เพียงแต่ตัดชื่อ
หน่วยงานเหล่านี้ออกจากระบบดรรชนี จำนวนผู้ใช้บริการของหน่วยงานเหล่านี้ย่อมลดลงอย่างน่า
ใจหาย

Google ไม่เพียงแต่มีอำนาจล้นฟ้าในธุรกิจ Search Engines เท่านั้น หากยังแผ่
อิทธิพลทางวัฒนธรรมอีกด้วย

Google เป็นวิสามัญนาม เป็นชื่อบริษัท และเป็น Global Brand การแผ่อิทธิพลของ
Google ทำให้วิสามัญลักษณ์ของ Google ลดน้อยถอยลง Google เริ่มกลายเป็นวิสามัญนาม
กลายเป็นคำกริยา และกลายเป็นคำคุณศัพท์

Anne will 'google' a new boy-friend. ในประโยคนี้ google เป็นคำกริยา ทั้ง
ประโยคแปลว่า แอนค้นหาเพื่อนชายคนใหม่โดยใช้บริการ Search Engines ผู้คนพากันกล่าวขำขัน
ถึง googling และ being googled

บัดนี้ google กลายเป็นศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์เสียแล้ว

กระบวนการแปรวิสามัญนาม (Proper Noun) เป็นวิสามัญนาม (Common Noun)
มิใช่ปรากฏการณ์ใหม่ เมื่อหลายร้อยปีก่อน Sandwich ก็เปลี่ยนแปลงสถานะดังกล่าวนี้

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่จำนวนมาก ผลิตภัณฑ์เหล่านี้
มีชื่อหรือเครื่องหมายการค้า ในระยะแรกเริ่ม ผลิตภัณฑ์อันเป็นผลผลิตของเทคโนโลยีใหม่เหล่านี้
มักไร้คู่แข่ง ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการจดทะเบียนสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญา ผู้บริโภคใช้ชื่อหรือ
หรือเครื่องหมายการค้าแทนชื่อผลิตภัณฑ์ ในเวลาไม่ช้าไม่นานต่อมา ชื่อหรือเครื่องหมายการค้า
นั้นก็กลายเป็นวิสามัญนาม

Xerox นับเป็นอุทาหรณ์อันดีของความข้างต้นนี้ Xerox เป็นผู้บุกเบิกในการผลิต
เครื่องถ่ายเอกสาร ในเวลาต่อมา Xerox ซึ่งเป็นชื่อหรือเครื่องหมายการค้า ค่อยๆแปรเปลี่ยนจาก
วิสามัญนามเป็นวิสามัญนาม โดยที่มีการใช้ Xerox เป็นคำกริยาด้วย แม้ในบัดนี้จะมีผู้ผลิต
เครื่องถ่ายเอกสารหลายต่อหลายบริษัท แต่ผู้คนยังคงเรียกเครื่องถ่ายเอกสารหรือการถ่ายเอกสาร
ว่า Xerox

Hoover มีสถานะไม่แตกต่างจาก Xerox และเผชิญชะตากรรมเดียวกัน Hoover เป็น
ผู้บุกเบิกในการผลิตเครื่องดูดฝุ่น แม้ในบัดนี้ชาวแองโกลแซกซันยังใช้คำว่า hoovering ในความ
หมาย vacuuming

เจ้าของผลิตภัณฑ์อื่นเป็นผลผลิตของเทคโนโลยีใหม่เหล่านี้มีความพอใจหรือไม่เพียงใด ที่ยี่ห้อหรือเครื่องหมายการค้าของตนแปรเปลี่ยนสามัญนาม?

Google แสดงความไม่พอใจอย่างชัดเจน เมื่อ World Spy อันเป็น Lexico-graphy Website บรรจุนามว่า google ใน Online Lexicon ผู้บริหาร World Spy ได้รับจดหมายประท้วงจาก Google โดยกดดันให้เปลี่ยนแปลงคำนิยามให้สื่อความหมายว่า google เป็นเครื่องหมายการค้า

ผู้จัดทำพจนานุกรมฉบับต่างๆมีหน้าที่ติดตามการเปลี่ยนแปลงภาษาในด้านต่างๆ รวมทั้งบรรจุนามที่เกิดขึ้นใหม่ ศัพท์ใหม่จำนวนมากแปรเปลี่ยนจากวิสามัญนามที่เป็นยี่ห้อหรือเครื่องหมายการค้า ในขณะที่บริษัทธุรกิจไม่ต้องการให้ยี่ห้อหรือเครื่องหมายการค้าของตนแปรเป็นสามัญนาม เพราะการแปรเปลี่ยนเป็นสามัญนามมีผลในการลดทอนมูลค่าตลาดของยี่ห้อหรือเครื่องหมายการค้า

บรรษัทยักษ์ใหญ่บางบรรษัทว่าจ้างทนายให้ทำหน้าที่ปกป้องยี่ห้อหรือเครื่องหมายการค้าของตน หากมีสื่อมวลชนได้ใช้ยี่ห้อหรือเครื่องหมายการค้าเป็นสามัญนามหรือคำกริยาก็ดี หรือมีพจนานุกรมฉบับใดบรรจุนามที่เป็นยี่ห้อหรือเครื่องหมายการค้าก็ดี ทนายความจะดำเนินการตามกฎหมาย เพื่อมิให้มีการใช้ศัพท์เหล่านั้นในความหมายที่มีใช้ยี่ห้อหรือเครื่องหมายการค้า นอกเหนือจาก Google แล้ว Xerox, Kleenex, Portakabin และ Rollerblade รวมอยู่ในกลุ่มนี้ ความพยายามในการธำรงยี่ห้อหรือเครื่องหมายการค้ามิให้แปรเปลี่ยนเป็นสามัญนาม ทำให้ทนายที่มีความชำนาญในการดำเนินคดีเครื่องหมายการค้า (Trademark Lawyers) รับงานเพิ่มอีกอีกไข่นักอักษรศาสตร์จำนวนไม่น้อยเริ่มตั้งข้อกังขาว่า ทนายเหล่านี้กำลังทำหน้าที่ตำรวจพิทักษ์ภาษาท้ายที่สุด ศาสนกิติยธรรมจะกลายเป็นองค์กรที่ให้ 'คำตอบสุดท้าย' ว่า ศัพท์คำใดจะบรรจุในพจนานุกรมได้ และศัพท์ใดบรรจุมิได้ แทนที่จะปล่อยให้พจนานุกรมทำหน้าที่อย่างเต็มที่และทำงานอย่างมืออาชีพ

McDonald มีเหตุขัดข้องใจ แตกต่างจาก Google เมื่อ Merriam-Webster's Collegiate Dictionary อันเป็นพจนานุกรมภาษาอังกฤษที่มีชื่อเสียง บรรจุนามใหม่ McJob โดยนิยามว่าเป็นงานหนักค่าตอบแทนต่ำ

McJob หมายถึง งานที่ทำกับ McDonald ศัพท์นี้ปรากฏครั้งแรกในนวนิยายเรื่อง Generation X ของดักลาส คูปลแลนด์ (Douglas Coupland) ซึ่งปรากฏสู่บรรณพิภพในปี 2534

McDonald มีสาขาทั่วโลกประมาณ 30,000 แห่ง และมีลูกจ้างประมาณ 500,000 คน การบรรจุ McJob ในพจนานุกรมด้วยความหมายเชิงลบสร้างความไม่พอใจแก่ McDonald เป็นธรรมดา

ไม่ว่าบรรษัทยักษ์ใหญ่จะชอบหรือไม่ก็ตาม กระบวนการแปรรูปหรือเครื่องหมายความ
คำเป็นสามัญนามจะยังคงปรากฏต่อไป

หมายเหตุ โปรดอ่าน

1. Bill Thompson, "Is Google Too Powerful?" *BBC News* (February 21, 2003).
2. Jonathan Duffy, "Google Calls in the Language Policy", *BBC News* (June 20, 2003).
3. "McDonald's Anger over McJob Entry", *BBC News* (November 9, 2003).